

گفت‌وگویی «فرهیختگان» باخسرو پیرایی، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه شیراز

۳ نگرانی از حذف ۳۰ میلیون ایرانی از دریافت یارانه نقدی

تنظیم بودجه ۹۷ براساس بودجه ۹۶ بیانگر غیر واقعی بودن آن است

دولت در بودجه ۹۷ به فرارهای مالیاتی بی توجه است

پیشنهاد تخصیصی بودجه ۳۳ هزار میلیارد تومانی برای پرداخت یارانه نقدی و غیرنقدی به خانواده‌ها در سال ۹۷ از سوی دولت، در صورت عدم تغییر سقف پرداخت ۴۵۰۰ تومانی یارانه نقدی به هر نفر، تنها کفاف یارانه حدود ۴۱ میلیون نفر را می‌کند و با این حساب از جمعیت ۷۵ میلیون نفری که در حال حاضر یارانه می‌گیرند، عملاً باید چیزی بیش از ۳۰ میلیون نفر یارانه‌گیر از دریافت یارانه حذف شوند. براساس تبصره ۱۴ لایحه بودجه سال ۹۷ دولت دوازدهم قصد دارد مبلغ ۲۷ هزار میلیارد تومان را براساس قانون هدفمندی یارانه‌ها مصوب سال ۸۸ با انواع روش‌های نقدی و غیرنقدی بین خانوارهای هدف توزیع کند. این رقم نسبت به رقم ۴۸ هزار میلیارد تومانی سال قبل کاهش قابل توجه داشته است. بر این اساس از رقم ۲۷ هزار میلیارد تومان در نظر گرفته‌شده برای سال ۹۷ قرار است ۲۲ هزار میلیارد تومان به‌صورت یارانه نقدی و غیرنقدی توزیع شود. هفت هزار میلیارد تومان در قالب سیاست کاهش فقر مطلق از طریق پهن بستی و کمیته امداد، ۳۷۰۰ میلیارد تومان یارانه بخش سلامت و ۳۳۰۰ تومان به‌عنوان یارانه‌نشان در نظر گرفته‌شود. اما در این میان کم و کیف حذف ۳۰ میلیون نفر از دریافت یارانه محل ابهام است. سوال اینجاست که آیا در حال حاضر ۳۰ میلیون ثروتمند یایی‌نیاز به دریافت یارانه در حال دریافت یارانه هستند؟ تدابیر دولت در عدم حذف نیازمندان و افراد مستحق به دریافت یارانه چیست؟ «فرهیختگان» در گفت‌وگویی با دکتر خسرو پیرایی، اقتصاددان و عضو هیات علمی دانشگاه شیراز به بررسی این موضوع و بیان برخی از دل‌نگرانی‌های موجود برای حذف یارانه پیش از ۳۰ میلیون نفر از یارانه‌گیران پرداخته است.

اظهار امیدواری کرد و اظهار امیدواری بسته به تحقق وعده‌های دولت در بودجه است؛ وعده‌هایی که متأسفانه در سال‌های اخیر هیچ یک محقق نشده است. دو معضل تورم و بیکاری گلوئی اقتصاد ایران را فشار می‌دهد و سال هاست که مشکلات بزرگی را در تولید، اشتغال، عدم افزایش قدرت خرید مردم و معیشت آنها ایجاد کرده است. یقیناً تداوم این معضلات به معنای عدم خردمندانه‌سازی دولت است، از این رو پیشنهاد می‌کنم دولت با دایر کردن نهاد نظارتی همانند شورای نگهبان که وظیفه بررسی عدم مغایرت قوانین مجلس با قانون اساسی را برعهده دارد، گروهی را مامور تحقیق و نظارت درباره سیاست‌های اقتصادی دولت کند.

این گروه موظف خواهد بود سیاست‌های لطمه‌زای دولت بر اقتصاد کشور به‌خصوص آنهایی که با افزایش تورم، رکود و بیکاری در ارتباط است را رصد کرده و آن را به نفع اشتغال، تولید، کاهش تورم و رکود اصلاح کند. بی شک حتی اگر سیاست‌های مطلوبی اتخاذ شود، اما سیاست‌های قبلی که در جهت تشدید معضلات اقتصادی است اصلاح نشود، نمی‌توان منتظر اصلاح وضعیت اقتصادی کشور بود. مثلاً یکی از این سیاست‌ها افزایش قیمت حامل‌های انرژی است که دولت دوازدهم آن را مطرح کرده است که مسلماً افزایش قیمت حامل‌های انرژی مجدداً به تشدید تورم، کاهش تولید و افزایش رکود منجر می‌شود. در اولین مرحله باید نگران این موضوع باشیم که درآمد ناشی از حذف یارانه کجا مصرف خواهد شد و آیا دولت قادر به شناسایی همه ثروتمندان و حذف آنها خواهد بود؟ آیا منابع ناشی از حذف

مالیاتی از جمله نقایص دولت است که باید مورد توجه جدی دولت در تامین کسری بودجه قرار بگیرد. لازم به ذکر است که این مساله به معنای افزایش فشار دولت بر کارمندان و اقشاری که به‌صورت دائمی مالیات‌شان پرداخته می‌شود نیست، بلکه دولت برای تامین بودجه موردنظر خود باید به کاهش قرار مالیاتی توجه کند، در حالی که در بودجه سال ۹۷ این موضوع باز هم به صورت جدی مورد توجه و بررسی قرار نگرفته است، بنابراین از این نظر می‌تواند مورد انتقاد واقع شود.

نقطه قوت لایحه بودجه ۹۷ چیست؟ یعنی کدام خط و مسیر در بودجه به درستی مورد تاکید دولت قرار گرفته است؟

تنها نقطه قوتی که در لایحه بودجه سال ۹۷ وجود دارد، اهمیت و تاکید دولت و اهتمام به افزایش اشتغال جوانان است. بنا بر این توجه صورت گرفته را می‌توان نقطه عطفی در بودجه دانست، هرچند ۹۷ درصد عملاً نمی‌توان بدون هیچ پیشرفتی

سوم اینکه آیا با حذف یارانه اقشار پردرآمد جامعه، دولت یارانه ناچیز و بی مقدار خانواده‌های نیازمند را از محل دریافت‌های جدید یارانه‌ای خود افزایش خواهد داد یا نه؟ به‌هرحال پاسخ این سوال ها و نگرانی‌های موجود را باید در عملکرد دولت در حذف یارانه‌ها و واکنش‌های مردمی مشاهده کنیم.

ارزایی‌تان از لایحه بودجه ۹۷ چیست؟ چه موارد و تبصره‌هایی در لایحه مزبور توجه‌تان را جلب کرده است؟

لایحه بودجه ارائه‌شده توسط دولت برای سال ۹۷ دارای اشکالات مختلفی است که از آن میان به چند نمونه اشاره می‌کنم. برای مثال بودجه سال ۹۷ درست براساس بودجه سال ۹۶ تنظیم شده، در حالی که در سال

۹۶ دولت با کسری بودجه مواجه است، این مساله بیانگر غیر واقعی بودن بودجه ۹۷ است و باید منتظر کمبود بودجه سال آینده باشیم. مساله دیگر فاصله داشتن منابع درآمد‌های مالیاتی با حقیقت‌های مالیاتی کشور است. ضعف شناسایی فرارهای

را حکارهایی است که همواره کارشناسان و دولت بر آن تذکر و توضیح داده‌اند، اما عملاً هرگز به منصفه ظهور نرسیده است. یقیناً در شرایط فعلی نمی‌توان گفت عدالت اجتماعی رعایت می‌شود، چرا که طبیعتاً وقتی فردی با درآمد ۱۸ میلیون تومانی همچنان یارانه نقدی ۴۵ هزار تومانی را هم دریافت کند، این خلاف عدالت اجتماعی است. بنابراین خبر حذف یارانه ثروتمندان خبر بسیار خوبی است به شرط اینکه دولت تر و خشک را با هم نسوزاند و ابزارهای شناسایی مطلوبی برای این کار به کار گیرد تا در حذف یارانه ثروتمندان حق مردمی که با مشکلات و معضلات اقتصادی دست و پنجه نرم می‌کنند، ضایع نشود.

به نظر‌تان با حذف یارانه بیش از ۳۰ میلیون نفر از یارانه‌گیران باید نگران چه موضوعات و غفلت‌هایی از سوی دولت باشیم؟ در واقع تبعات این اقدام از نظر شما چیست؟ در این زمینه سه نگرانی عمده وجود دارد؛ متأسفانه اثبات شده است که همیشه آن‌طور که سخن گفته می‌شود عمل نمی‌شود، لذا باید به این سه موضوع توجه کنیم که اولاً آیا دولت قادر به شناسایی واقعی ثروتمندان و آغنیای جامعه برای حذف آنها از دریافت یارانه هست؟ دوم اینکه عدم اجرای درست و صحیح حذف یارانه‌ها و عدم تحقق یافتن درست منابع آن در موارد موردنیاز چیست؟ و

همان‌طور که مستحضرد، این روزها با توجه به ارائه لایحه بودجه ۹۷ به مجلس موضوع حذف ۳۰ میلیون نفر از دریافت یارانه مطرح است. این در حالی است که بعد از گذشت بیش از ۶ سال از پرداخت یارانه‌ها به‌رغم افزایش مجدد قیمت حامل‌های انرژی، همچنان همان رقم ۴۵۵۰۰ تومان پرداخت می‌شود که همان رقم نیز مورد نگرانی دولت قرار دارد. نظر جنابعالی درباره این روند چیست؟

نگرانی‌های اقتصادی کشور روزبه‌روز در حال افزایش است و دامنه این نگرانی در قشر متوسط و ضعیف روزبه‌روز بیشتر می‌شود. هرچند اقشار متوسط و ضعیف جامعه یارانه نقدی را دریافت می‌کنند اما تورم، بیکاری و کاهش ارزش پول ملی به گونه‌ای است که به هیچ وجه نمی‌توان دریافت یارانه نقدی ۴۵۵۰۰ تومانی را کمک قابل توجهی به اقشار آسیب‌پذیر و نیازمند جامعه دانست. همان‌طور که گفتید بیش از ۶ سال از پرداخت یارانه نقدی به مردم می‌گذرد، اما همچنان همان مبلغ ۴۵۵۰۰ تومانی به قوت خود باقی است، درحالی‌که بسیاری از کالاهای اساسی و مصرفی موردنیاز مردم چندین برابر افزایش قیمت داشته است. مسلماً با دریافت چنین رقمی حتی نمی‌توان مابه‌التفاوت افزایش هزینه حامل‌های انرژی را پرداخت کرد. اگرچه در طول سال‌های گذشته افزایش یارانه نقدی خانواده‌های نیازمند و آسیب‌پذیر همواره از شعارهای مورد توجه دولت‌ها بوده است، اما هم دولت قبلی و هم دولت آقای روحانی هیچ کدام به وعده‌های یارانه‌ای خود عمل نکرده‌اند؛ از سوی دیگر حذف یارانه ثروتمندان از

گفت‌وگو

جدول نوشت

انواع تلویزیون زیر ۳ میلیون در بازار تهران			
برند	مدل	سایز (اینچ)	قیمت (تومان)
ال‌جی	Lj۵۲۷۰۰GI	۴۹	۲,۰۹۹,۰۰۰
هاردستون	SE۵۵۷۰	۴۳	۱,۵۹۰,۰۰۰
ایکس ویژن	XLU۷۱۵	۴۸	۲,۴۸۵,۰۰۰
ال‌جی	LJ۶۲۰۰۰GI	۴۹	۲,۵۳۲,۰۰۰
سامسونگ	M۶۹۶۵	۴۹	۲,۸۳۹,۰۰۰
ال‌جی	J۵۵۰۰۰GI	۴۹	۲,۲۹۹,۰۰۰
سامسونگ	K۶۹۶۰	۴۳	۱,۸۸۲,۰۰۰
سامسونگ	MU۷۹۷۰	۵۰	۲,۹۶۹,۰۰۰

خودرو پس از برجام چقدر گران شد؟			
خودرو	قیمت کارخانه قبل از برجام (تومان)	قیمت کارخانه فعلی (تومان)	رقم گرانی (تومان)
پراید ۱۳۱	۱۹,۹۲۰,۰۰۰	۲۱,۲۸۰,۰۰۰	۱,۳۶۰,۰۰۰
پراید ۱۳۲	۱۹,۸۰۰,۰۰۰	۲۰,۸۴۵,۰۰۰	۱,۰۴۵,۰۰۰
پراید ۱۱۱	۲۰,۱۴۰,۰۰۰	۲۱,۲۴۳,۰۰۰	۱,۱۰۳,۰۰۰
تیبیا بنزینی	۲۳,۹۵۰,۰۰۰	۲۵,۵۳۴,۰۰۰	۱,۵۸۴,۰۰۰
تیبیا ۲	۲۷,۱۷۰,۰۰۰	۲۸,۶۱۶,۰۰۰	۱,۴۴۶,۰۰۰
سراتو ۲۰۰۰	۹۰,۷۹۰,۰۰۰	۹۶,۱۴۵,۰۰۰	۵,۳۵۵,۰۰۰
۴۰۵ دوگانه	۳۰,۴۱۹,۰۰۰	۳۲,۳۹۳,۴۰۰	۱,۹۷۴,۴۰۰
۴۰۵ بنزینی	۲۸,۸۸۱,۶۰۰	۳۰,۷۰۹,۵۰۰	۱,۸۲۷,۹۰۰

دلار پس از برجام چقدر گران شد؟			
قیمت دلار در بازار آزاد	قبل از امضای برجام	قیمت کنونی	درصد گرانی
	۳۳۱۴	۴۱۸۰	۲۶ درصد
قیمت دلار دولتی	۲۹۵۰	۳۶۰۰	۲۲ درصد

سکه پس از برجام چقدر گران شد؟			
متوسط قیمت فروش یک سکه تمام بهار آزادی در بازار	قبل از امضای برجام (تومان)	قیمت کنونی (تومان)	درصد گرانی
	۹۲۲۴۰۲	۱۴۰۰۰۰	۵۲ درصد